

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พระเจ้าเลียบโลกฉบับล้านนา : บทวิเคราะห์
ชื่อนักศึกษา	นายกัตัญญ ชูชื่น
สาขาวิชา	จารึกภาษาไทย
ภาควิชา	ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา	2525

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาความเป็นมาของเอกสาร“ตำนานพระเจ้าเลียบโลก” หรือ “พุทธตำนาน” ฉบับล้านนา เพื่อทราบเรื่องราวที่ปรากฏ และอิทธิพลสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียบเรียงเรื่องดังกล่าวขึ้นในพระบรมพุทธศาสนา เพื่อศึกษาอักษรไทยยวน อักษรวิธีและวิวัฒนาการของตัวอักษรโดยย่อ ศึกษาภาษา วงศัพท์และลักษณะการประพันธ์เรื่อง เพื่อศึกษาเนื้อหาสาระสำคัญของเอกสาร แนวคิดและปรัชญาในการแต่งความแพร่หลายและประโยชน์ที่มีต่อวงการพระพุทธศาสนา เพื่อพิจารณาประโยชน์อื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์โบราณ โดยเฉพาะของอาณาจักรล้านนาศึกษาสภาพสังคม ค่านิยมและความเลื่อมใสศรัทธาทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางสืบค้นในทางที่จะศึกษาเอกสารโบราณซึ่งใช้ตัวอักษรพื้นเมืองในการบันทึก (จาร) เอกสารทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ผลของการศึกษา ทำให้ได้ทราบความเป็นมาของเอกสาร การสร้างเอกสาร (วรรณกรรม) ไว้เป็นสมบัติในพระบรมพุทธศาสนา เพื่อไว้เป็นคัมภีร์ประกอบการเทศนาสั่งสอนบอกเล่าความเป็นมาและความสำคัญของศาสนสถาน ที่สร้างขึ้นในดินแดนที่พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปถึง ได้ทราบความเป็นมาและเนื้อหาสาระของ “ตำนานพระเจ้าเลียบโลก” หรือ “พุทธตำนาน” อันกล่าวถึงการเสด็จเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ การย้ายรอยพระบาทการประทานเภสาธาตุ การทำนายเหตุการณ์ทางพระพุทธศาสนา การประดิษฐานพระพุทธศาสนาในท้องที่ต่าง ๆ การนำพระบรมธาตุส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธองค์ภายหลังเสด็จปรินิพาน ไปประดิษฐานตามบ้านน้อยเมืองใหญ่ เป็นต้น การกล่าวถึงความรุ่งเรืองและความเลื่อมของพระพุทธศาสนาในดินแดนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในอาณาจักรล้านนาหรือภาคเหนือของไทยเป็นสำคัญ ได้เรียนรู้ลักษณะตัวอักษรไทยยวนหรืออักษรพื้นเมือง ตัวอักษรไทยนิตศ (ฝักขาม) ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารเป็นบางตอน รวมทั้งอักษรวิธี วิวัฒนาการของตัวอักษรโดยย่อ ภาษาและวงศัพท์ที่ใช้ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวเทียบในการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมท้องถิ่นภาคเหนือและท้องถิ่นใกล้เคียง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นต้น ได้ความรู้ด้านอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์การก่อตั้งอาณาจักรโบราณ โดยเฉพาะในสมัยพ่อขุนมั่งรายมหาราช

กัตัญญ ชูชื่น. 2525. “พระเจ้าเลียบโลกฉบับล้านนา : บทวิเคราะห์ = Phrachaoliaplok Archives in Lanna :

An Analytical Study.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

แห่งราชอาณาจักรล้านนา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างศาสนสถานประกอบรอยพระบาทที่
คอยเวการบรรพต (รังรุ้ง) เป็นต้น ได้ทราบตำแหน่งชื่อบ้านชื่อเมืองเช่น เมืองเชียงแสน เมือง
เชียงราย เมืองน่าน เมืองแพร่ เมืองนครลำปาง เป็นต้น ได้ความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ทำให้ทราบว่า
ในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 20 ในภาคเหนือของไทยและดินแดนใกล้เคียงมีอาณาจักรสำคัญ ๆ ที่มี
อาณาเขตติดต่อกันและเป็นบริเวณที่กิจการพระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ อาณาจักรหงสาว
ดี (มอญ) อาณาจักรสิบสองปันนา (ไทยลื้อ-ยูนนาน) อาณาจักรหริภุญชัย (ภาคเหนือของไทย) และ
อาณาจักรละโว้ (ภาคกลางของไทย) และได้ศึกษากุศโลบายของพระสงฆ์และนักปราชญ์ทาง
พระพุทธศาสนาในอันที่จะเผยแพร่และประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและเป็นปึกแผ่นมั่นคง
ในดินแดนตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้โดยใช้เอกสาร (วรรณกรรม) เป็นอุปกรณ์สำคัญในการ
เทศนาสั่งสอนและสร้างความกลมไสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน.